

πόληπτα πρόσωπα ἔμπειρα περὶ τὴν ἀξίαν τῶν κτημάτων, ἅτινα προτεκαλοῦντο, ἵνα ὡς ἐκτιμηταὶ ἀποφαίνωνται περὶ τῆς ἀξίας τούτων ἢ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν κλπ., ἢ δὲ ἐκτίμησίς των ἐκαλεῖτο ἀποκοπή. Εἰδικῶς προκειμένου περὶ συνάψεως συμβάσεως ἀγοραπωλησίας, ἥδύναντο νὰ δρισθοῦν ἀποκοπταὶ ὑπὸ τῶν συμβληθησούμενων πρὸς καθορισμὸν τοῦ εὐλόγου καὶ δικαίου τιμήματος τοῦ πωληθησομένου, ὅπότε ἔχομεν ἵδιον εἶδος πωλήσεως, δνομαζόμενον πώλησις κατ' ἀποκοπήν. Αὕτη ἡτο συνήθης καὶ εἰς ἄλλας νήσους τῶν Κυκλαδῶν (βλ. I. ΒΙΣΒΙΖΗ, Ναξιακὰ νοταριακὰ ἔγγραφα, ἐνθ' ἀν., 224). Ἐπὶ τῆς τοιαύτης πωλήσεως δὲν ἔχώρει διάρρηξις λόγῳ ὑπερόγκου βλάβης, οὕτε ἥδύνατο ν' ἀμφισβητηθῆναι ὑπὸ τρίτων ἔχόντων συμφέρον τὸ ἀληθὲς τοῦ τιμήματος.

5

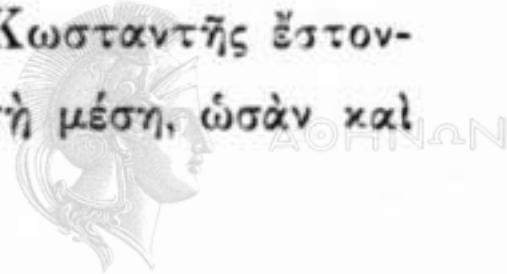
Κῶδις M. 137. Ἀντίγραφον. Ἀπόφασις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σίφνου καὶ Μυκόνου τῆς 24 Ἰουνίου 1662.

Διάδικοι. Οἱ ἔγγονοι τοῦ ποτὲ Γερασίμου Φαμελίτη.

**Ἀκύρωσις διαθηκῶν. Κληρονομικὴ διαδοχὴ μοναχοῦ.*

Κόπια. Εἰς δόξα X(ριστο)ῦ, ἀμήν. 1662 Ἰουνίου 24. Σεντέντζια πρεζεντάδα ||² εἰς τούτην τὴν κατζηλλαρίαν κατὰ τὴν συνήθεια Μυκόνου.

||³ + "Ἐχοντας διαφορὰ {ρα} ἀνάμεσόν τους τοῦ ποτὲ Γερασίμου Φαμελίτη τὰ ἔγκονια ||⁴ ἀπάνω εἰς δύο διαθῆκες, ὅποι ἐβρευθῆκασι καμωμένες, ἢ μία καμωμένη ὑπὸ ||⁵ χειρὸς τοῦ ποτὲ Γεώργη Λιμνίου καὶ πρώην {τοῦ πρώην} καντζηλλιέρη Μυκόνου, ὃντος ||⁶ ἀκόμη τοῦ ἀνωθεν Γερασίμου κοσμικοῦ, καὶ ἡ ἄλλη καμωμένη ὑπὸ χειρὸς τοῦ παπᾶ ||⁷ κùρ Γεώργη Σκορδίλη καντζηλλιέρη Μυκόνου, τὴν ὅποιαν τὴν ἥκαμεν εἰς τὸν θάνατόν του ||⁸ καλόγερος. "Ετζι διὰ νὰ λείψουσι πᾶσα σκάνδαλον ἀπὸ ἀνάμεσόν τους, ἔκοντεν ||⁹ ταριστήκασιν καὶ δύο μέρη καὶ ἐνεφανιστήκασι ἔνμπροστεν εἰς τὸν παν ||¹⁰ ιερώτατον ἀφέντη ἀρχιεπίσκοπον Σίφνου καὶ Μυκόνου κύριον Ἀθηνά ||¹¹ σιον εὑρισκομένου εἰς τὸ νησί μας. Ἡ ὅποια ἀνωθεν ἀρχιερωσύνη βλέποντας ||¹² τὲς {ς} διαθῆκες καὶ γροικῶντας τῆς μιᾶς μερίδος καὶ τῆς ἄλλης {ς} τὰ δικαιώματα. ||¹³ ὅποῖος βλέποντας τὲς διαθῆκες, ἔστοντας καὶ ν' ἀφίνη ἢ πρώτη διαθήκη ||¹⁴ πὼς εἶχεν μίαν ἀράδα γράμματα ἀπὸ ἄλλου γραμματικοῦ, ἀποφασίζει ||¹⁵ νὰ εἴναι ἀκερη καὶ χαλασμένη καὶ νὰ μηνδὲν ἀξίζει τίποτις. Ἀκόμα θεωρῶντας ||¹⁶ καὶ τὴν ὕστερη πὼς ἥτον καλόγερος, ὅταν τὴν ἥκαμεν, λέγει νὰ εἴναι καὶ ἐκείνη ||¹⁷ ἀκερη. Διὰ τοῦτο, τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας Τριάδος, κράζει, κρίνει καὶ ἀποφασίζει ||¹⁸ οἵτι τὴν ἐκκλησίαν μὲ δλα τῆς τὰ δικαιώματα νὰ εἴναι τῶν δύο παιδίων του, τῆς Μα ||¹⁹ ρίας ἢ ἐμισή καὶ τοῦ Λαρέντζου ἡ ἄλλη ἐμισή ἀκόμα καὶ ὅτι πράματα εἶχεν ὁ ||²⁰ Κωσταντῆς ἔστοντας καὶ νὰ ἀποθάνῃ ἀκλερος, νὰ τὰ μεράζουν καὶ ἐκείνα ||²¹ εἰς τὴν μέση, ὡσὰν καὶ

τὴν ἐκκλησίαν. "Οντως ἀποφασίζει ώς ἀνωθεν. Καὶ ὅποιος^{||22} θέλει φανῆ ἐναντίος εἰς τὴν παροῦσαν κρίσιν, νὰ εἶναι ἀφωρεσμένος, ἀσυχώρητος^{||23} καὶ ἔξω τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χ(ριστο)ῦ καὶ νὰ πλερώνῃ καὶ τῆς κρίσης, ὅποὺ ἦθελεν πρε^{||24}ζενταριστὴ τὸ παρόν, γρόσα 50 καὶ ἡ παροῦσα νὰ ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὸ βέβαιο.

^{||25} + 'Ο Σίφνου Ἀθανάσιος ἀρχιεπίσκοπος.

^{||26} Παπᾶ Γεράσιμος Βίδος Καντζηλλιέρης Μυκόνου ἐκοπιάρι^{||27} σα τὸ παρόν ἀπὸ λόγον εἰς λόγον.

²⁶ παπᾶ γεράσιμος βίδος Καντζηλλιέρης μίκόνου ἐκοπιάρισα τὸ παρόν απὸ λόγον εἰς λόγον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Οἱ ἔγγονοι ἐφιλογίκοντ περὶ τῆς κληρογομίας τοῦ πάππου των, ὁ δοποῖος εἶχε κάμει ἐνώπιον τοῦ καντζηλλιέρη δύο διαθήκας. Ἡ πρώτη εἶχε συνταχθῆ εἰς ἐποχὴν καθ' ἥν δ διαθέτης ἦτο ἀκόμη λαϊκός, ἢ δὲ δευτέρα, ὅταν πλέον οὗτος εἶχε περιβληθῆ τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Διὰ τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως κηρύσσονται ἄκυροι ἀμφότεραι αἱ διαθῆκαι. Ἡ μὲν πρώτη, διὰ τυπικὸν ἐλάττωμα τοῦ ἐγγράφου τῆς διαθήκης, ἥτοι διόπι εἶχε παρεμβληθῆ εἰς τὸ ἔγγραφον αὐτῆς στίχος γεγραμμένος διὰ χειρὸς ἄλλου γραφέως καὶ ὅχι τοῦ γράψαντος τὴν ὑπόλοιπον διαθήκην, ἀναγνωριζομένου οὗτον καὶ ἀρχὴν εἰς τὸν μοναχὸν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τῆς περιουσίας του πρὸ τῆς ἀποκάρσεως. Ἡ δὲ δευτέρα ἀκυροῦται, διότι, ὅτε συνετάχθη, δ διαθέτης ἦτο ἦδη μοναχός, καὶ, προφανῶς, κατὰ τὴν ἀπόφασιν, ἐστερεῖτο τῆς ἴκανότητος πρὸς σύνταξιν διαθήκης. Περαιτέρω ἡ ἀπόφασις διατάσσει τὴν διανομὴν τῆς περιουσίας βάσει τῆς ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς, ἐφαρμόζοντα τὸ κρατοῦν ἐν Μυκόνῳ δίκαιον ἐπὶ λαϊκῶν, καὶ ὅχι τὸ ἐπὶ τῶν μοναχῶν ἐπίσημον βυζαντινὸν δίκαιον, καὶ ἀπονέμοντα διάκλητον τὴν κληρογομίαν εἰς τοὺς ἔγγόνοντος, οὐδὲν δὲ εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας τοῦ κληρογομούμένου μοναχοῦ. Ἐν τέλει ἀπειλεῖται ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως κατὰ τοῦ μὴ συμμορφωθησομένου πρὸς αὐτὴν διαδίκον ἀφορισμὸς καὶ μὴ συγχώρησις, ἔτι δὲ καὶ χρηματικὴ ποιητὴ ὑπὲρ τοῦ δικαστηρίου, προδήλως, τοῦ τουρκικοῦ, εἰς δ ἦθελε τυχὸν προσφύγει οὗτος, προσβάλλων τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἀπόφασις, ώς πρὸς τὴν πρώτην διαθήκην, εἶναι σύμφωνος πρὸς τε τὸ Κανονικὸν δίκαιον ώς καὶ τὰς Αὐτοκρατορικὰς διατάξεις, αἵτινες ἀναγνωρίζουν εἰς τοὺς μοναχοὺς τὸ δικαίωμα τῆς συντάξεως διαθήκης πρὸ τῆς ἀποκάρσεως (Νεαραὶ Ἰουστ. 5, ε', 123, λη'. Βασιλ. 4. 1. 9. Ἀρμεν. 5. 42. Κανὼν 6 τῆς πρωτοδευτέρας ἐπὶ Φωτίου ἐν Κων/λει Συνόδου (ἔτ. 861), εἰς Ραλλή καὶ Ποτλή, Σύνταγμα, Β', 667. Περὶ τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναγεννήσεως νομικῶν θεωριῶν ώς πρὸς τὴν τύχην μετὰ τὴν ἀπόκαρσιν τῶν πρὸ αὐτῆς συνταχθεισῶν διαθηκῶν ὑπὸ τῶν μοναχῶν, Α. ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΓ, Κληρογομικὸν δίκαιον κληρικῶν καὶ μοναχῶν

('Αθ., 1890), 88 - 94). "Οσον ἀφορᾶ δῆμως τὴν ἀκύρωσιν τῆς δευτέρας διαθήκης, παρὰ τὸν ἀνωτέρῳ Κανόνα 6, διὰ τῆς Νεαρᾶς 5 Λέοντος τοῦ Σοφοῦ— Ἀρμεν. 5. 4. 3, ἀνεγνωρίσθη κατ' ἀρχὴν εἰς τοὺς μοναχοὺς τὸ δικαιώμα καὶ μετὰ τὴν ἀπόκαρσιν τῆς διαθέσεως τῆς μετ' αὐτὴν ἀποκτωμένης περιουσίας (βλ. λεπτομερῶς Γ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ, Τὸ Ἀστικὸν δίκαιων ἐν ταῖς Νεαραῖς τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ('Αθηναῖ, 1922), 319 ἑπ.). Ἀσχέτως δῆμως τῶν διατάξεων τούτων τοῦ ἐπισήμου δικαίου, ἐν τῇ πράξει, κατὰ τε τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν ὡς καὶ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, ἀνεγνωρίζετο ἐθιμικῶς εἰς τοὺς μοναχούς καὶ μετὰ τὴν ἀπόκαρσιν γενικῶς τὸ δικαιώμα τῆς συντάξεως διαθήκης. (Διὰ τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν πρᾶτος, ἐκτὸς ἄλλων, δύο Συνδικάς ἀποφάσεις τοῦ ἔτους 1400 εἰς MIKLOSICH et MÜLLER, Acta II, 412, 446, διαθήκας δὲ μοναχῶν ἔτ. 1093, αὐτ. VI, 81, ἔτ. 1157, αὐτ. 106, ἔτ. 1192, αὐτόθι, IV, 201· ἔτ. 1331, εἰς Ἐπετηρίδα Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ΣΤ', 263· ἔτ. 1370, 1377, 1378, εἰς P. LEMERLE, Actes de Kultumus (Paris, 1945), 116, 132, 134· ἔτι δὲ καὶ τύπους βυζαντινῶν συμβολαίων, εἰς K. ΣΑΘΑ, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, ΣΤ', 635, 636.— Ὡς πρὸς δὲ τὴν Τουρκοκρατίαν, ὅρα π.χ. διαθήκην μοναχοῦ ἐξ Ἀμοργοῦ τοῦ ἔτ. 1533, εἰς I. ΒΟΓΙΑΤΖΙΔΟΥ, Ἀμοργὸς ('Αθηναῖ, 1918), 135, δμοίαν μοναχῆς ἐξ Ἰκαρίας ἔτ. 1601, εἰς ΕΠ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ, Ἰκαριακὰ (Σάμος, 1893), 154, δμοίαν μοναχοῦ ἐκ Χίου ἔτ. 1612, εἰς ΓΡ. ΦΩΤΕΙΝΟΥ, Νεαμονήσια, (Χίος, 1864), 212· (περιοριζόμεθα εἰς τὴν παράθεσιν ὡς παραδειγμάτων περιπτώσεων χρονολογουμένων πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀνωτέρῳ ἀποφάσεως). Σημειώτεον, δτι εἰς τὴν Μύκονον καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἔξηκολούθει σταθερῶς ἡ συνήθεια τῆς συντάξεως διαθηκῶν ὑπὸ μοναχῶν. Οὕτως εὑρομεν ἀνεκδότους διαθήκας ἐκ Μυκόνου τῆς 6 Ἀπριλίου 1676 τῆς καλογραίας Φιλοθέης θυγατρὸς τοῦ ποτὲ καλογήρου Κοντοφρέου, τῆς 30 Αὐγούστου 1691 τῆς Τιμοθέης μοναχῆς τοῦ ποτὲ Ἀντώνη Σαρατάσου, τῆς 16 Σεπτεμβρίου 1696 τοῦ ἱερομονάχου Ἀθανασίου Βιδάλε κ.ἄ., προσέτι δὲ πρᾶτος καὶ τὴν ἀπὸ 21 Ἀπριλίου 1779 ἀναγνωριστικὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σίφνου καὶ Μυκόνου μετὰ κληρικῶν, τοῦ βοεβόδα καὶ προκρίτων τῆς Μυκόνου, εἰς Σ.Τ. ΜΑΝΕΣΗ, Ἡ ἐν Μυκόνῳ μονὴ τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος, εἰς Ἐπετηρίδα Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, 4 ('Αθηναῖ, 1952), 115 - 119.

1. σεντέντια = ἐκ τοῦ ἵταλ. sentenza, ἀπόφασις.
24. πρεζεντάδα, πρεζενταριστὴ = ἐκ τοῦ ἵταλ. presentare, παρουσιάζω.
6. κοσμικὸς = λαϊκός, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἱερωμένος.
14. γραμματικὸς = γραφεύς.
- 15 - 17. ἄκερη = ἀκυρος.
15. χαλασμένη = ἀκυρωμένη.
22. κρίσιν = ἀπόφασιν.

23. κρίσης=δικαστήριον.

26-27. ἐκοπιάρισα=ἐκ τοῦ Ἰταλ. copiare, ἀντιγράφω.

6

Κῶδιξ M. 137. 'Αντίγραφον ἡ ἀπόφασις πρωτότυπα αἱ δύο παρὰ πόδας αὐτῆς πράξεις. 'Απόφασις Ἐπιτρόπου Μυκόνου τῆς 18 Δεκεμβρίου 1662.

Διάδικοι. Ιωάννης Ντεσούδας — 'Αννέζα ούζυγος τοῦ ποτὲ Θεοδώρου Ντεσούδα.

**Αμφισβήτησις κληρονομικοῦ δικαιώματος.*

[Κ] + 1662 Δικεβρίου 18. "Εσοντας καὶ νὰ εἴχασι κάποια ντεφερέτζια ἀνάμεσόν τους ὁ κύρος Ιωάννης Ντεσούδας² μὲ τὴν νύφην του τὴν Ἀννέζα, συβίᾳ τοῦ ποτὲ Θεοδώρου Ντεσούδα, ἀπάνω εἰς τὰ πράματα, ὃποὺ κρατεῖ ἡ ἄνω³ θεν Ἀννέζα ἀπὸ τοῦ ἀνδρός της καὶ ἀδερφοῦ τοῦ ἄνωθεν Ιωάννη Ντεσούδα, καὶ ἔτζι, διὰ νὰ λείψουσι τὰ⁴ σκάνδαλα ἀνάμεσόν τους, ἥθελήσασι καὶ τὰ δύο μέρη καὶ ἥνεφανιστήκασι εἰς τὴν κρίσι τοῦ τόπου μας,⁵ εἰς τὸν εὐγενέστατον ἀφέντη Πιέρρο Σκούταρη, ὁ ὅποιος κριτής μὲ μεγάλη στόχασι ἐγροίκισε τῆς μιᾶς⁶ μερίδας καὶ τῆς ἄλλης τὰ δικαιώματα. "Ἐτζι ἔδειξε ἡ ἄνωθεν Ἀννέζα μία σετέντζια γραμμένη⁷ ἀπὸ τοὺς 1649 Οκτωβρίου 7, λέγοντας πὼς νὰ ἔχῃ ἡ ἄνωθεν Ἀννέζα πάρτε πράματα ἀπὸ τὸν ἀδερφὸν⁸ τοῦ ἄνωθεν, ἥγου τοῦ ἀνδρός της, καὶ ἄλλα νὰ μείνουσι τοῦ ἰδίου Ιωάννη. Καὶ τὴν σήμερον πάλε ἐφάνηκεν τὸ προ⁹ κοσύμφωνον τῆς ἄνωθεν Ἀννέζας γραμμένο στὰς 1617 Απριλίου 6, τὸ ὅποιο κοντετζιονάρει τὰ¹⁰ πράματα ὅλα, τόσον τῆς μιᾶς μερίδος ὅσον καὶ τῆς ἄλλης, νομινάροντας ἀν εἰς τὸν θάνατόν τους¹¹ δὲν ἥθελε τῶν εύρεθη κλερονόμος ἐκ τῆς σαρκός των, νὰ στρέφουνται τὰ πράματα εἰς τοὺς πλεῖον¹² πρόθιμους ἐδικούς. Καὶ ἀνκγαλὰ καὶ ἥκαμεν κληρονόμον ἡ ἄνωθεν Ἀννέζα μὲ τὸν ἀδερφὸν¹³ τοῦ ἄνω λεγομένου Ιωάννη, τὸν ὅποιον τὸν ἐπαντρέψασι, κάνοντάς του καὶ ἐκεινοῦ προκοσύμφωνον¹⁴ μὲ τὴν ὁμοίαν κοντετζιό, γραμμένον στὰς 1637 Αὔγουστου 6, ὁ ὅποιος ἐπόθανε καὶ ἐκεῖνος¹⁵ καὶ οἱ κληρονόμοιν του. Εἰς τοῦτο, |τὸ| ὄνομα τῆς ἀγίας Τριάδος, κράζει, διατὶ ἀπ' ἀφτὴ γίνεται ἡ δικαιο¹⁶ οσύνη, κρίνει καὶ ἀποφασίζει πὼς ἡ ἄνωθεν σετέντζια τῶν ἀπερασμένων κριτάδων νὰ εἶναι κο¹⁷ μμένη, ἐσοντας καὶ ὅταν τὴν ἐκρίνασι νὰ μὴν ἥφαίνουνται ἡ ἄνωθεν κοντετζιό, καθώς αὐτὴ¹⁸ ἡ σεντέντζια τὸ φανερώνει. Μόνο κατὰ τὴν παλαιὰ καὶ νέα συνήθεια καὶ κονσουέτο, ὃποὺ ἔχο¹⁹ μεν ἀπὸ τὸ ἔκπαλαι εἰς τὸ νησί μας, νὰ στρέφουνται ὅλα τὰ πράματα, ὃποὺ εἶναι ἀπὸ τοῦ Θο²⁰ δώρου τοῦ ἀδερφοῦ τοῦ Ιωάννη, τοῦ ἄνωθεν, ὅσον ἀκόμη καὶ εἴ τι ἀγοράδες ἔκαμε εἰς τὴν ζωὴν του·²¹ καὶ ἀκόμη καὶ τὰ πράματα ὅλα ὃποὺ ἔδωσε ὁ Θόδωρος τοῦ υἱοῦ του τοῦ Πέρρου, εὐγάζοντας²² τὸ πρᾶμα τοῦ Αγγελικοῦ καὶ τὸ ἀμπέλι, ὃποὺ ἔχει στὸ Αμυγδαλίδι ἀπὸ τοῦ [μιχελί του σιφι²³ νίου] |Μπελελαίου|, λέγοντας νὰ τὰ